

Uitbreiding sportpark 't Vletgoorte Holten

Natuurtoets en aanvullende onderzoek

projectnr. 172073
concept
Juli 2007

[redacted]
Gemeente Rijssen-[redacted]
[redacted]

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
juli 2007	concept	[redacted]	[redacted]

	Inhoud	Blz.
1	Aanleiding	2
1.1	Wettelijk Kader	2
1.2	Doel onderzoek	3
1.3	Werkwijze	3
2	Resultaten	5
2.1	Bureaustudie	5
2.2	Terreinbezoek	5
2.3	Te verwachten soorten	6
3	Aanvullend onderzoek	7
3.1	Aanleiding	7
3.2	Werkwijze	7
3.3	Resultaten	8
3.3.1	<i>Steenmarter</i>	8
3.3.2	<i>Vleermuizen</i>	9
3.4	Conclusie	10
4	Toetsing effecten planontwikkeling	12
4.1	Vogels	12
4.2	Zoogdieren	12
4.3	Amfibieën	13
4.4	Planten	14
4.5	Overige ongewervelden	14
5	Conclusie en aanbevelingen	15
5.1	Conclusie	15
5.2	Zorgplicht	15
5.3	Tot Slot	16
6	Literatuurlijst	17
Bijlage 1	Wettelijk kader	
Bijlage 2	Kaarten Vleermuisonderzoek	

1 Aanleiding

De gemeente Rijssen-Holten wil het bestaande sportpark 't Vletgoor in Holten herinrichten en uitbreiden. In 2005 heeft u Oranjewoud betrokken bij de plannen en er zijn quickscan onderzoeken uitgevoerd. Inmiddels zijn de plannen concreet geworden en wilt u de procedure voor de bestemmingsplanwijziging opstarten. De herinrichting sportpark 't Vletgoor wijkt gedeeltelijk af van het vigerende bestemmingsplan en er zal een vrijstellingsprocedure ex. artikel 19, lid 2 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening doorlopen moeten worden om goedkeuring te krijgen voor het plan. Hiervoor is een ruimtelijk onderbouwing nodig. In het kader van de ruimtelijke onderbouwing zijn enkele omgevingsonderzoeken noodzakelijk, waaronder een natuurtoets. In dit rapport worden de resultaten besproken van het onderzoek in het kader van de Flora en Faunawetgeving. Daarnaast is aanvullend onderzoek uitgevoerd, op basis van de quickscan Flora en Fauna november 2005, naar mogelijke verblijfplaatsen van steenmarters en vleermuizen in het plangebied.

Figuur 1: Ligging en begrenzing van het plangebied sportpark 't Vletgoor.

Ten aanzien van de quickscan Flora en Fauna, november 2005 is het plangebied gewijzigd. De boerderij en schuren aan de Aaltinksweg en de visvijver vallen nu buiten het plangebied. Het woonhuis en het bos aan de westzijde nabij N332 behoren nu wel tot het plangebied.

1.1 Wettelijk kader

Vanuit de Flora- en faunawet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden van de inheemse flora en fauna. Door, voorafgaand aan ruimtelijke ingrepen, stil te staan bij aanwezige natuurwaarden, kan onnodige schade aan beschermde soorten worden voorkomen of

beperkt. Indien schade niet te voorkomen is, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk. Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht (zie bijlage 1 voor Wettelijk kader).

1.2 Doel onderzoek

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de huidige Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden met de Flora- en faunawet op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ingreep op de (strikt) beschermde soorten in het plangebied?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van strikt beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgtraject dient dan doorlopen te worden?
5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het plangebied voorkomen. Hierbij is o.a. gebruik gemaakt van het Natuurloket en RAVON-site.

Stap 2. Terreinbezoek

Na het bureauonderzoek is een terreinbezoek in september 2005 gebracht aan het plangebied en de omgeving. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie, beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikte habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen.

Aanvullende is het plangebied drie keer bezocht in mei en juli 2007 om het nieuwe deel van het plangebied te beoordelen en om de aan- of afwezigheid van steenmarter en vleermuizen aan te tonen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering) op de verwachte beschermde soorten beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75, en te nemen vervolgstappen.

2 Resultaten

2.1 Bureaustudie

Het plangebied bevindt zich in de kilometerhokken x:224/y:476 en x:224/y:477, in de gemeente Holten. De resultaten van het Natuurloket zijn in tabel 1 samengevat.

	Waarnemingen	Volledigheid waarnemingen
Planten	1 beschermde soort en 1 Rode lijstsoort	Goed - Slecht onderzocht
Broedvogels	1 beschermde soort en 1 Rode lijstsoort	Slecht - Niet onderzocht
Zoogdieren	-	Niet onderzocht
Reptielen	-	Niet onderzocht
Amfibieën	-	Niet onderzocht
Vissen	-	Niet onderzocht
Dagvlinders	Geen beschermde soorten	Redelijk onderzocht
Libellen	Geen beschermde soorten	Redelijk - Matig onderzocht
Overige ongewervelden	-	Niet onderzocht

Tabel 1: resultaten kilometerhokken x:224 /y:476 en x:224 /y:477 van het Natuurloket.

Gezien de beperkte informatie over beschermde soorten is deze informatie bij het natuurloket niet opgevraagd. Bij [REDACTED] van het IVN-Markelo, woonachtig te Holten, is informatie ingewonnen over het voorkomen van beschermde soorten. Naar haar weten hebben geen strikt beschermde plant- of diersoorten een vaste verblijfplaats binnen het plangebied. Om de mogelijk aanwezige soorten vast te stellen is aanvullend literatuuronderzoek verricht.

Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet en maakt geen onderdeel uit van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich ook binnen de grenzen van het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

2.2 Terreinbezoek

Het terreinbezoek van de quickscan Flora en Fauna is uitgevoerd op 16 september 2005. Het terreinbezoek voor een aanvulling op deze quickscan is uitgevoerd op 6 juli 2007. Het te ontwikkelen gebied ligt ingeklemd tussen de dorpskern van Holten, de N332, Dorperdijk, Larenseweg en een park met grote visvijver. Het plangebied met een omvang van circa 10 ha bestaat uit agrarisch grasland, maïsakker, sportvelden, volkstuinen,

woonhuis en bos. In het plangebied staan, met een grote onderlinge afstand, een paar eiken en knotwilgen. Door het plangebied lopen een tweetal ondiepe sloten. Deze zijn begroeid met ruigtekruiden, zoals Brandnetel. Aan de zuidzijde, tussen het plangebied en het sportpark, ligt een diepe, watervoerende sloot.

De boerderij en schuren aan de Aaltinksweg zijn komen te vervallen. Aan de westzijde nabij de N332 is het woonhuis en schuren met het bos toegevoegd. Het huis is omgeven door groen en een paardenwei. Het bos bestaat uit oude Zomereiken, Berk en Veldiep en Lijsterbes, Vlier en Klimop in de ondergroei.

2.3 Te verwachten soorten

De vegetatie in het plangebied wordt gekenmerkt door algemene kruidensoorten van droge tot vochtige vegetatie als grassen (o.a. raaigras, straatgras) boterbloem, Grote brandnetel, Ridderzuring, Paardebloem, Witte klaver en Hondsdraf. Langs de sportvelden zijn boomrijen te vinden met Zomereiken, Kornoelje, Hazelaar en Zwarte els. In de sloten in het plangebied zijn soorten als Waterweegbree, Wolfspoot, Echte Koekoeksbloem, verschillende kroossoorten, Moerasspirea en Gele Lis. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen.

Gezien de ligging van het plangebied direct tegen de dorpskern van Holten aan, is het niet te verwachten dat typische weidevogels binnen de grenzen van het plangebied zullen broeden. In de bomen en het groen rondom de gebouwen broeden algemene tuin- en parkvogels, zoals Merel, Zanglijster, Roodborst, Koolmees, Tjiftjaf, Vink en Winterkoning. Ook het woonhuis met schuren bieden broedgelegenheid aan vogelsoorten als Huismus, Ringmus of Witte kwikstaart. Geschikte nestelplaatsen vinden deze soorten onder dakpannen of op de spanten. In het bosgebied rond het woonhuis staan veel oude bomen met een redelijke ondergroei. In het bosgebied zijn bosvogels aanwezig, zoals Gaaï, Vink, Roodborst, Winterkoning, Groene specht en Houtduif.

Op de agrarische landbouwpercelen mag een aantal algemene soorten als Egel, Konijn, Mol, Aardmuis, Bosmuis, Huisspitsmuis, Rosse woelmuis, Tweekleurige bosspitsmuis, Veldmuis en Woelrat verwacht worden. Voor kleine marterachtigen (Wezel en Hermelijn) is het terrein geschikt om te jagen. [REDACTED] vertelde dat in een schuur ooit een Bunzing heeft gezeten. De locatie en de omgeving zijn onderzocht. Sporen die wijzen op de aanwezigheid van de Bunzing werden niet aangetroffen. Vleermuissoorten, zoals Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis, kunnen in het plangebied foerageren. Beide soorten hebben hun vaste verblijfplaats in gebouwen. Een andere bekende bewoner van gebouwen die in de regio voorkomt is de Steenmarter. Of het woonhuis en bijbehorende schuren een mogelijke vaste verblijfplaats vormen voor deze strikt beschermde soorten, was tijdens het terreinbezoek in 2005 niet te beoordelen, omdat het terrein niet tot het huidige plangebied behoorde. Bij [REDACTED] is niet bekend dat dergelijke soorten in de gebouwen voorkomen. [REDACTED] was van mening dat er geen vleermuizen of Steenmarter in zijn woning en schuren aanwezig waren. In juli 2007 is hier aanvullend onderzoek naar gedaan, zie hoofdstuk 3.

Ten oosten van het plangebied is een visvijver gelegen. Bij de visvijver leeft een grote groep ganzen en eenden. Het water in de visvijver heeft een (zeer) voedselrijk karakter. Hier zullen zich daarom alleen amfibieënsoorten voortplanten die weinig eisen stellen aan de waterkwaliteit, zoals bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Deze soorten mogen verwacht worden in het plangebied.

3 Aanvullend onderzoek

3.1 Aanleiding

De Gemeente Rijssen-Holten is voornemens om in het plangebied het bestaande sportpark uit te breiden op de landbouwpercelen ten noorden van het huidige sportpark. Vanuit de Flora- en faunawet is de initiatiefnemer verplicht om op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. In de opgestelde quickscan Flora en Fauna (november 2005) is aangegeven dat de gebouwen in het plangebied mogelijk verblijfplaatsen vormen voor de steenmarter en strikt beschermde vleermuizen. Om te bepalen of de voorgenomen ingreep een negatief effect heeft op deze beschermde soorten is aanvullend onderzoek uitgevoerd om de aan- of afwezigheid vast te stellen. Daarnaast is deze kennis noodzakelijk om met succes een ontheffingsprocedure te doorlopen en om gepaste mitigerende en compenserende maatregelen te kunnen formuleren.

De steenmarter is een beschermde marterachtige die vermeld staat op tabel 2 van de Flora- en faunawet. Voor een eventuele ontheffingsaanvraag is een licht afwegingkader van toepassing. Vleermuizen zijn strikt beschermd soorten en staan vermeld op tabel 3 van de Flora- en faunawet en bijlage 4 van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten geldt een zwaar afwegingskader.

3.2 Werkwijze

Voorafgaand aan het veldonderzoek is op basis van een literatuuronderzoek beoordeeld welke vleermuissoorten kunnen voorkomen in het plangebied. Vervolgens is door middel van veldonderzoek de aanwezigheid van vleermuizen en de steenmarter onderzocht. In het voorjaar/zomer van 2007 is een vleermuis- en steenmarteronderzoek uitgevoerd naar strikt beschermde vleermuizen in het plangebied Sportpark 't Vletgoor te Holten. Het plangebied en omgeving zijn bezocht op 5 mei, 6 juli en 12 juli 2007.

Uit de quickscan Flora en Fauna, 2005 blijkt dat in het plangebied (strikt) beschermde zoogdiersoorten te verwachten zijn, namelijk de steenmarter en vleermuizen. Gezien de biotoop en de ligging van Holten worden de volgende vleermuissoorten verwacht: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone baardvleermuis, laatvlieger en grootoorvleermuis. Dit zijn voornamelijk gebouwbewonende vleermuissoorten. Uit het veldonderzoek moet blijken welke soorten daadwerkelijk binnen de grenzen van het plangebied aanwezig zijn en gebruik maken van de aanwezige bebouwing en het bos.

Steenmarter

Tijdens het terreinbezoek is het plangebied en de omgeving bezocht en is gezocht naar sporen die wijzen op de aanwezigheid van de steenmarter. Hierbij is met name gelet op bewoningssporen, uitwerpselen en prooiresten die gevonden kunnen worden door de aanwezige gebouwen, bos, boomrijen en mogelijk foerageroutes af te zoeken.

Vleermuizen

In twee avond/nachtbezoek zijn de gebouwen, bos en de omgeving onderzocht, met behulp van een batdetector (Pettersen D230), op de mogelijkheid van

vleermuisverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageerplaatsen. Het gaat hierbij met name om gebouwbewonende vleermuissoorten, zoals de gewone dwergvleermuis. Van deze algemene vleermuissoort is bekend dat ze veelvuldig gebruik maken van huizen, schuren en andere bebouwing. Het eerste avondbezoek is uitgevoerd bij gunstige weersomstandigheden, tijdens het tweede avondbezoek miezerde het een beetje.

Voorafgaand aan het veldwerk zijn de in het plangebied aanwezige gebouwen en bomen nauwkeurig bekeken op mogelijke in- en uitvlieggaten. In een grote Zomereik in het bos langs de N332 werd een gat aangetroffen, met duidelijke mestsporen.

Foto 1: Gat in een Zomereik met duidelijke mestsporen in het bos langs de N332.

De gebouwen en bomen zijn tijdens het veldwerk bekeken op in- en uitvliegende vleermuizen. De meeste vleermuizen verlaten hun verblijfplaats vlak na zonsondergang of in de anderhalve uur daarna. Vleermuizen keren ongeveer een anderhalf uur voor zonsopgang weer terug naar de verblijfplaats. Hierbij wordt vaak het zogenaamde 'zwerm' gedrag vertoond.

3.3 Resultaten

3.3.1 Steenmarter

De steenmarter voelt zich vooral thuis in dorpen, op boerenerven waar de landbouw nog min of meer kleinschalig wordt bedreven, met oude schuren, heggen en bosjes. Maar ook in of nabij grote steden op leeg staande zolders en in gebouwen waar hij niet vaak gestoord wordt. De soort wordt, in tegenstelling tot zijn gelijkende soort de boommarter, veelvuldig aangetroffen nabij menselijke bebouwing.

De omgeving van het plangebied voldoet aan veel eisen die een steenmarter aan zijn leefgebied stelt. Het veelal kleinschalige landschap met enkele schuurtjes en volkstuinen in het buitengebied van Holten maakt het goed mogelijk dat de steenmarter hier aanwezig is.

In het plangebied zijn geen sporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van de steenmarter in het plangebied ten tijde van het onderzoek. De buitenranden van de gebouwen en de schuurtjes zijn ter hoogte van het maaiveld nauwkeurig afgezocht op de aanwezigheid van sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten. Deze zijn niet aangetroffen. De aanwezige sportgebouwen in het plangebied worden regelmatig recreatief gebruikt en vertonen geen tekenen van verval. Daarnaast worden de aanwezige schuurtjes en tuinen regelmatig gebruikt, dus de verstoring is vrij groot. Ook zijn de schuurtjes en de woning aan de [REDACTED] afgezocht, hier werden geen sporen van de steenmarter aangetroffen.

Hoewel geen sporen van de steenmarter zijn aangetroffen is niet uit te sluiten dat de steenmarter incidenteel gebruikt maakt van het plangebied. Het zal dat voornamelijk gaan om foerageer- en trektochten. Op basis van dit onderzoek, het niet aantreffen van bewoningssporen en uitwerpselen, kan uitgesloten worden dat de steenmarter een vaste rust- of verblijfplaats heeft in het plangebied.

3.3.2 Vleermuizen

Er zijn twee vleermuissoorten waargenomen, namelijk de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). Hieronder worden deze soorten kort besproken (zie bijlage 2 voor kaarten).

Gewone dwergvleermuis

De dwergvleermuis is de talrijkste vleermuis van Nederland. In Nederland is het een typische bewoner van gebouwen en de algemeenste soort in de stad. In de stedelijke omgeving wordt gejaagd in tuinen, parken en bij vijvers. Dwergvleermuizen foerageren gemiddeld binnen een straal van één tot twee kilometer en maximaal vijf kilometer vanaf de verblijfplaats. Ze jagen nooit de hele nacht op dezelfde plaats, maar gebruiken een min of meer vaste route, waarlangs verschillende foerageerplaatsen voor korte tijd worden aangedaan.

Tijdens het onderzoek zijn op enkele plaatsen gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Op verschillende plaatsen werden foeragerende exemplaren waargenomen, soms met enkele dieren tegelijk. Het is dan ook een algemene soort binnen het plangebied en omgeving. De meeste waarnemingen betreft foeragerende dieren. In totaal zijn 16 waarnemingen van gewone dwergvleermuizen in het plangebied en 13 net buiten het plangebied gedaan. Duidelijke vliegroutes werden niet vastgesteld. De eerste dwergvleermuizen arriveerden in het plangebied ongeveer 15 minuten na zonsondergang, waarna de aantallen toenamen. Langs de boomrijen van de sportvelden werden enkele foeragerende vleermuizen aangetroffen. Tijdens beide avondbezoeken waren vleermuizen aanwezig rondom de sportgebouwen. Verblijfplaatsen werden hier echter niet aangetroffen. Door het miezerige weer gedurende het tweede avondbezoek werden vijf dwergvleermuizen foeragerend aangetroffen tussen de boomkronen van het bos. Boven de volkstuintjes werden geen waarnemingen gedaan.

Gewone dwergvleermuizen verblijven vooral in woningen en andere gebouwen. In de aanwezige bebouwing in het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. De meeste vleermuizen zijn waarschijnlijk afkomstig elders uit Holten en omgeving.

Laatvlieger

De laatvlieger is een vrij forse, donkerbruine vleermuis met brede vleugels, waardoor ze in de vlucht een uilachtige indruk maken. De laatvlieger is een algemene vleermuis, die in de schemering waargenomen kan worden op open plekken in stadsparken, bij straatlantaren, groene woonwijken en in dorpen. Ook buiten de bebouwde kom in open, vrij boomloze landschappen kan de soort worden aangetroffen. Het is een gebouwbewonende soort. De meeste laatvliegers jagen binnen een afstand van een tot twee kilometer van de verblijfplaats. Laatvliegers zijn in de omgeving van het gemaal veelvuldig waargenomen.

Tijdens het eerste avondbezoek werd de laatvlieger waargenomen. Op verschillende plekken in het plangebied waren foeragerende vleermuizen aanwezig. In totaal zijn vier

waarnemingen gedaan van Laatvliegers in het plangebied. De Laatvliegers kwamen iets na zonsondergang vanuit noordoostelijke richting aanvliegen. Een duidelijk vliegroute werd niet aangetroffen. De gebouwen in het plangebied werden niet gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats. De meeste vleermuizen zijn waarschijnlijk afkomstig uit Holten en omgeving.

Kolonieboom

Tijdens het aanvullende onderzoek op 6 juli 2007 werd in het bos nabij de N332 een Zomereik aangetroffen met een gat daarin, waarbij duidelijk mestsporen van vleermuizen aanwezig waren. Bij het tweede avondbezoek is speciaal aandacht besteed aan deze mogelijke verblijfplaats van vleermuizen. Uitvliegende vleermuizen en/of sociale geluiden zijn niet waargenomen of gehoord. Het gaat hier waarschijnlijk om een boom die tijdelijk niet gebruikt wordt door vleermuizen. Gezien de mestsporen langs de boomstam is het zeer aannemelijk dat de boom dit jaar gebruikt is als vast rust- of verblijfplaats/ kolonieboom door vleermuizen. Het gaat hierbij om boombewonende soorten als de Rosse vleermuis, Gewone grootoorvleermuis of Watervleermuis.

De meeste vleermuissoorten wisselen regelmatig van verblijfplaats. Verblijfplaatsen worden gebruikt zolang in de omgeving voldoende voedsel te vinden is. Daarnaast is bekend dat vleermuizen van verblijfplaats wisselen om ongedierte te ontwijken: vleermuizen hebben veelvuldig last van luizen (Limpens *et al.*, 1997). Regelmatig worden oude verblijfplaatsen weer opgezocht. Een kolonie kan in een seizoen een groot aantal verblijfplaatsen gebruiken waarvan er steeds enkele bezet zijn. Aangenomen wordt dat de boomholte in de Zomereik tijdelijk niet in gebruik is als verblijfplaats, maar wel een onderdeel uitmaakt van een netwerk van verblijfplaatsen voor vleermuizen.

3.4 Conclusie

Steenmarter

Tijdens het onderzoek zijn geen bewoningssporen en uitwerpselen van de steenmarter aangetroffen. Op basis hiervan kan worden geconcludeerd dat geen vaste rust- of verblijfplaatsen in het plangebied aanwezig zijn. Het is echter niet uit te sluiten dat de steenmarter incidenteel, tijdens foerageer- en trektochten gebruik maakt van het plangebied. Een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet is niet noodzakelijk. Er vinden geen overtredingen van verbodsbepalingen plaats.

Vleermuizen

Het onderzoek heeft aangetoond dat het plangebied gebruikt wordt door twee vleermuissoorten, namelijk de gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger. Het plangebied blijkt regelmatig gebruikt te worden als foerageergebied door met name de gewone dwergvleermuis en in mindere mate de Laatvlieger.

Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen waargenomen in aanwezige gebouwen. Het plangebied wordt regelmatig gebruikt als foerageergebied voor met name gewone dwergvleermuizen. Door de geplande ontwikkelingen zal een deel van hun foerageergebied tijdelijk verloren gaan. Er is echter in de directe omgeving van het plangebied voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Na de herinrichting en uitbreiding zal het gebied zeer waarschijnlijk weer opnieuw foerageergebied vormen voor genoemde vleermuissoort. Voor deze soorten is geen ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk.

In het plangebied is een kolonieboom aangetroffen van boombewonende vleermuissoorten. Ten tijde van het veldbezoek werd de boom niet bewoond door vleermuizen. Het is zeer aannemelijk, gezien de mestsporen, dat de boomholte een onderdeel uitmaakt van een netwerk van verblijfplaatsen. Voor het kappen of verwijderen van een vaste rust- of verblijfplaats is een ontheffing ex. art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk, en dienen compenserende maatregelen genomen te worden.

4 Toetsing effecten planontwikkeling

Uit de bureaustudie en de terreinbezoeken blijkt dat in het plangebied enkele beschermde soorten zijn te verwachten. Per aanwezige beschermde soortgroep worden hieronder kort de consequenties en mitigerende maatregelen aangegeven.

4.1 Vogels

In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in het plangebied tijdens het broedseizoen (15 maart – 15 juli) sterke negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie. Wettelijk gezien wordt daarom ook geen ontheffing verleend indien (broed)vogels worden verstoord.

De effecten op (broed)vogels in het plangebied en de directe omgeving zullen beperkt zijn. Effecten zijn er alleen als de werkzaamheden plaats vindt in het broedseizoen. Indien de werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen is sprake van een permanente verstoring, voordat vogels tot broeden komen. Als gevolg van de verstoring die optreedt door de werkzaamheden, zal het gebied voor veel vogelsoorten niet meer aantrekkelijk zijn om te foerageren. In de omgeving is voldoende geschikt foerageer- en broedgelegenheid om de instandhouding van deze soorten te garanderen.

In het plangebied is de Groene specht waargenomen. Deze soort staat op de Rode Lijst. De Rode Lijst heeft geen juridische status (in de zin van effectbeoordeling en compensatie), maar een signaleringsfunctie. In de omgeving van Holten is voldoende geschikt foerageer- en broedgebied aanwezig voor deze soort. De gunstige staat van instandhouding van de Groene Specht komt niet in het geding.

Conform de zorgplicht is het van belang om voor het broedseizoen, indien noodzakelijk bomen, struweel en vegetatie te verwijderen, hierdoor zijn er geen effecten op (broed)vogels tijdens het broedseizoen.

De gunstige staat van instandhouding van de in het plangebied voorkomende of verwachte vogelsoorten zal niet worden aangetast wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen.

4.2 Zoogdieren

Bij grondverzet in het terrein worden kleine zoogdieren verstoord en kunnen individuen gedood worden. Grotere zoogdieren, zoals kleine marterachtigen, zullen als gevolg van de verstoring het plangebied mijden. Versturende effecten van de werkzaamheden op foeragerende vleermuizen zijn niet te verwachten, omdat deze soorten uitsluitend 's nachts actief zijn. Door voorafgaand aan het grondverzet de vegetatie kort te maaien, wordt het gebied minder aantrekkelijk voor de kleine zoogdieren, en zal een aantal individuen het plangebied verlaten. Omdat negatieve effecten het grootste zijn in de voortplantingstijd (maart t/m augustus), verdient het aanbeveling om de werkzaamheden buiten deze periode uit te voeren. Negatieve effecten door grondverzet op kleine zoogdieren zijn echter moeilijk te voorkomen, omdat veel soorten bij onraad hun hol in

vluchten. De betreffende soorten leven geen van allen in kolonies. Door deze solitaire levenswijze, het betrekkelijk kleine oppervlak aan biotoop dat zich binnen de grenzen van het plangebied bevindt en de hoge reproductiesnelheid zal de schade aan deze soorten zeer beperkt zijn. In de omgeving is voldoende geschikt leefgebied voor deze soorten aanwezig. De instandhouding van deze soorten loopt ten gevolge van de voorgenomen plannen dan ook geen gevaar. Aangezien het algemeen voorkomende soorten betreft met vrijstelling, is voor deze soorten geen ontheffing nodig.

Om het onbedoeld doden van egels te voorkomen is het raadzaam om voor het verwijderen van vegetatie het plangebied te controleren op eventueel aanwezige egels. Indien egels worden aangetroffen, kunnen ze worden verplaatst naar geschikt biotoop in de omgeving.

Effecten op vleermuizen worden niet verwacht, omdat geen vliegroutes worden doorsneden en geen foerageerplaatsen voorgoed verdwijnen. Voor het kappen of verwijderen van het bos met daarin de kolonieboom dient ontheffing aangevraagd te worden.

De gunstige staat van instandhouding van de zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep. Voor het kappen van het bos met de kolonieboom dient een ontheffing aangevraagd te worden. Compenserende maatregelen voor het verlies van deze verblijfplaats moeten worden uitgevoerd.

4.3 Amfibieën

Door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden zal habitat van algemene amfibieën (tijdelijk) verdwijnen. Hierbij kan het leefgebied van de bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad worden verstoord en vernield. Schade aan amfibieën is het grootst als de aanleg in het voortplantingsseizoen plaatsvindt (half maart tot en met juni). In deze periode zijn voornamelijk de larven aanwezig in het water. De volwassen dieren (bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander) trekken na de eiafzetting weer het land op, waar ze tot de overwinteringsperiode verblijven. Zowel de bruine kikker als de gewone pad overwinteren op het land in holletjes in de bodem, onder bladafval, takkenhopen of stenen. Kleine watersalamanders overwinteren deels op het land, een enkel exemplaar overwintert in het water. De winterbiotoop van de volwassen kleine watersalamander omvat allerlei vorstvrije plekken op het land, vaak in de omgeving van menselijke bewoning. Buiten het voortplantingsseizoen is de schade beperkt tot een enkel individu.

Indien deze amfibiesoorten worden aangetroffen, kunnen ze eenvoudig worden opgepakt en verplaatst naar een geschikt biotoop. Het gaat hier om algemeen voorkomende soorten in Nederland, waarvoor inmiddels een vrijstelling geldt, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

De gunstige staat van instandhouding van algemene amfibieënsoorten zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

4.4 Planten

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde planten, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn.

4.5 Overige ongewervelden

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden.

5 Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

Kort samengevat is het resultaat van de natuurtoets en het aanvullende onderzoek dat zich in het plangebied een verblijfplaats van een strikt beschermde diersoort bevindt die de voorgenomen herinrichting van Sportpark 't Vletgoor zou kunnen beïnvloeden.

Voor het kappen of verwijderen van het bos met daarin de kolonieboom, een vaste rust- of verblijfplaats, is een ontheffing ex. art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk, en dienen compenserende maatregelen genomen te worden.

Sinds de inwerkingtreding van het Vrijstellingsbesluit geldt voor de groep van algemene soorten een vrijstelling van de ontheffingsplicht. De aangetroffen en verwachte soorten in het plangebied die effecten ondervinden van de voorgenomen ingreep vallen onder deze groep van algemene soorten. Er hoeft dan ook geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd voor deze soorten voor uitvoering van de werkzaamheden. In het kader van de ruimtelijke onderbouwing zijn er vanuit flora en fauna geen belemmeringen voor de bestemmingswijziging.

Aanbevelingen

Het bos en de kolonieboom kan het beste gekapt worden in de periode tussen half september en half oktober (buiten de kwetsbare periode). In het najaar dient geïnventariseerd te worden of de te kappen kolonieboom gebruikt worden als paarplaats. In dat geval kan het kappen het beste uitgevoerd worden tussen half oktober en half november. Voordat de boom wordt gekapt moet grondig gecontroleerd worden of er nog vleermuizen in boomholte aanwezig zijn.

Het verlies van de kolonieboom als verblijfplaats dient gecompenseerd te worden. Dit kan doormiddel van het plaatsen van vleermuiskasten in de nabije omgeving van de huidige verblijfplaats.

5.2 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn.

Indien voorbereidende werkzaamheden, als bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen.

5.3 Tot Slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een aanvullend steenmarter- en vleermuisonderzoek.

Het uitgevoerde onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik van het terrein en de marginale natuurwaarden zijn de risico's op verstoring van beschermde soorten minimaal. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage kunt u contact opnemen met onze ecologisch adviseur [REDACTED] van ons bureau.

6 Literatuurlijst

Broekhuizen, S., [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] & [REDACTED], 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Diepenbeek, A. van & [REDACTED], 2006. Het waarnemen van Amfibieën en Reptielen. Stichting RAVON, Nijmegen.

Diepenbeek, A. van & [REDACTED], 2006. Herkenning Amfibieën en Reptielen. Stichting RAVON, Nijmegen.

Lange, R., [REDACTED], [REDACTED] & [REDACTED], 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Limpens, H., [REDACTED] en [REDACTED], 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Tax, M.H., 1989. Atlas van de Nederlandse dagvlinders. Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland.

www.Ravon.nl

www.Naturalis.nl/EIS

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de [REDACTED] en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's)) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

- Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of om een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

- Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.
- Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren
- Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten **overal** in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet¹ in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:
Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat. Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; , algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:
Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'(lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

2. Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan drie criteria wordt getoetst (zware toets): er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Tot dit beschermingsregime horen o.a. alle vleermuissoorten, de Das, verschillende amfibieënsoorten waaronder Rugstreeppad en Kamsalamander en vissoorten waaronder Grote modderkruiper

- Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd.

T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bijlage 2: Kaarten Vleermuisonderzoek

